Inwoners denken mee bij het opstellen van de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie

Participatieverslag

Versienummer: 3.0
Datum: 19 augustus 2026

Gemeente Epe

1 Status van dit verslag

Dit verslag is definitief. De tekst kan niet meer veranderen.

2 Samenvatting van het participatieproces

Aanleiding

De gemeente werkt aan nieuwe gemeentelijke regels en een werkwijze voor participatie. Dit is een verdere uitwerking van de visie Samen verder en om te voldoen aan de wet Versterking op decentraal niveau, die gemeenten verplicht om per 1 januari 2027 een participatieverordening te hebben.

Opzet van het participatieproces

De afgelopen jaren zijn al meerdere onderzoeken naar participatie gedaan door de gemeente. Een samenvatting hiervan is terug te vinden in de visie Samen verder. Omdat er al veel van inwoners gevraagd is op dit onderwerp, heeft de gemeente gekozen om de participatie klein te houden en zich te richten of het beeld uit de onderzoeken nog steeds klopt. Daarnaast is de participatie ingezet zodat inwoners kunnen reageren op de uitwerking van de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie.

Het proces om te komen tot deze regels en werkwijze bevat drie fases. In de eerste fase deelden inwoners hun behoeften over participatie (participatieniveau: meedenken). Vervolgens werd deze inbreng binnen de ambtelijke organisatie besproken en verwerkt tot een eerste opzet van de regels en de werkwijze. In de derde en laatste fase kunnen inwoners reageren op deze opzet.

Eerste fase

In de eerste fase heeft de gemeente aan inwoners gevraagd om hun behoeften over participatie te delen. Hiervoor is een fysieke bijeenkomst in het Kulturhus en een online raadpleging via het inwonerspanel Epe Spreekt gedaan. Deze fase duurde van 5 maart 2026 tot en met 12 april 2026.

Voor de fysieke bijeenkomst zijn inwoners uitgenodigd via twee social mediaberichten, het gemeenteblad en via persoonlijke uitnodigingen van professionals die werken voor gemeente Epe. Het inwonerspanel bestaat uit een vaste groep met 1.500 inwoners die bericht ontving toen de online raadpleging plaatsvond.

De participatiemethode die in deze beide kanalen is toegepast stelde een eerdere ervaring van inwoners als startpunt. Dit heeft als voordeel dat de inbreng zoveel

mogelijk afstand doet van onderzoeksbias, en eventuele politieke of sociaal-wenselijke antwoorden.

Afbeelding 1. Impressie van de fysieke bijeenkomst. Hier delen inwoners in tweetallen hun ervaringen.

Vervolgens hebben inwoners in zowel de fysieke als digitale setting hun eigen ervaringen gegroepeerd. Dit is gedaan om de macht om te bepalen hoe deze ervaringen dienen te worden geïnterpreteerd, zoveel mogelijk bij de inwoner blijft liggen. Dit is gebaseerd op het werk van Miranda Fricker, die het *epistemic injustice* noemt.

Afbeelding 2. Impressie van de fysieke bijeenkomst. Hier groeperen inwoners hun eigen ervaringen.

Tweede fase
De inbreng uit de eerste fase, in combinatie met de al bestaande onderzoeksresultaten zijn gebruikt om een eerste opzet te maken voor de regels en werkwijze bij participatie. Deze opzet is met de ambtenaren die het meest met participatie te maken krijgen, doorgenomen. Dit heeft geleid tot een aangescherpte opzet die handzaam is voor ambtenaren.

Derde fase
De aangescherpte opzet uit de tweede fase is op 17 juni 2026 weer voorgelegd aan inwoners. Op een inloopbijeenkomst konden zij zien hoe de gemaakte regels en werkwijze er tot nu toe uitzien. Zij konden ook meedenken wat er volgens hen nog verder verbeterd kon worden. Na deze fase is een nieuwe opzet gemaakt van de regels en werkwijze. De regels worden hierna ter inzage gelegd.

3 Opbrengst van de participatie

Overzicht inbreng
Omdat de inbreng uit eerdere onderzoeken ook gebruikt wordt om de regels en werkwijze voor participatie te maken, is deze inbreng ook toegevoegd in dit hoofdstuk. Om de privacy van alle deelnemers te respecteren zijn er geen persoonsgegevens toegevoegd aan dit overzicht.

Met kleur is aangegeven *hoe inbreng verwerkt is in de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie*. Groen is verwerkt, oranje is deels verwerkt en rood is niet verwerkt in de regels en/of de werkwijze. Bij iedere verwerking wordt een toelichting gegeven vanuit de gemeente waarom gekozen is om inbreng op die manier te verwerken.

	Inbreng (samengevat)	Ingebracht door	Hoe verwerkt?	Toelichting
1	“Maak gebruik van deskundigheid in de samenleving	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Verwerkt in de gemeentelijke werkwijze voor participatie	In de werkwijze is opgenomen dat er voorafgaand aan het maken van een participatieplan een omgevingsanalyse wordt gemaakt van in ieder geval de belanghebbenden en hun belangen. Een goede omgevingsanalyse kan alleen maar gemaakt door in gesprek te gaan met inwoners en te luisteren. Dit moet er onder andere toe leiden dat de participatie in vorm, proces en inhoud goed aansluit op de deelnemers. Dit doet de gemeente om zoveel mogelijk van de deskundigheid in de samenleving een plek tijdens de inwonersparticipatie te bieden.
2	“Leg de spelregels van inwonerparticipatie uit”	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij	Verwerkt in de gemeentelijke regels en	De spelregels voor inwonersparticipatie in het algemeen komen in de nieuwe regels voor participatie te staan. Dit heet

		inwoners naar participatie	werkwijze voor participatie	ook wel de participatieverordening. Dit is een juridische tekst. Waar het gaat over spelregels in specifieke participatietrajecten, voorziet de nieuwe werkwijze voor participatie erin dat de spelregels voor een participatietraject altijd vooraf worden uitgewerkt.
3	“Kies het communicatiemiddel dat past bij de doelgroep”	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Verwerkt in de gemeentelijke werkwijze voor participatie	In de nieuwe regels wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan komt ook — in ieder geval voor de grotere projecten — een uitwerking hoe in iedere fase van het participatieproces doelgroepen specifiek worden bereikt.
4	“Eén duidelijk aanspreekpunt vanuit de gemeente bij een project”	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Verwerkt in de gemeentelijke werkwijze voor participatie	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan moet één duidelijk aanspreekpunt vanuit de gemeente zijn benoemd.
5	“Ga het gemeentehuis uit en ga goed luisteren in de samenleving”	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Deels verwerkt in de gemeentelijke werkwijze voor participatie	In de werkwijze is opgenomen dat er voorafgaand aan het maken van een participatieplan een omgevingsanalyse wordt gemaakt van in ieder geval de belanghebbenden en hun belangen. Een goede omgevingsanalyse kan alleen maar gemaakt worden door in gesprek te gaan met inwoners en te luisteren. Dit moet er onder andere toe leiden dat de participatie in vorm, proces en inhoud goed aansluit op de deelnemers. Er kan ook los van projecten en processen geluisterd worden. Hier voorziet de nieuwe gemeentelijke werkwijze op dit moment niet in. Op basis van de inbreng in dit punt is wel een onafhankelijk advies van een derde partij gegeven aan de gemeente om los van projecten structureel tijd te maken om met inwoners in gesprek te gaan en te luisteren naar hun inbreng.
6	Werk aan de toegankelijkheid van de gemeente; klantvriendelijke website en juiste loket makkelijker vindbaar	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit kan inhoudelijk geen plek krijgen in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat het over de gemeentelijke dienstverlening gaat. Dit punt is gedeeld met betrokken ambtenaren die werken aan de gemeentelijke dienstverlening.
7	Help bij de ontwikkeling en uitvoering van burgerinitiatieven	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Op dit moment heeft de gemeente al een aanspreekpunt voor initiatieven die initiatiefnemers kan helpen en ondersteunen. Om te zorgen dat het ondersteunen van initiatieven regelmatig verbeterd wordt, is in de regels voor participatie opgenomen dat het ondersteunen van initiatieven periodiek geëvalueerd wordt.
8	Laat de gemeente participatieprocessen faciliteren. Stimuleren dat initiatiefnemers in gesprek gaan met omwonenden	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Deels verwerkt in de gemeentelijke regels voor participatie	De gemeente heeft in 2024 ‘Samen werken aan een plan’ vastgesteld. Dit is een handleiding voor initiatiefnemers om met omwonenden over hun initiatief in gesprek te gaan.

9	Wens om hoger op de participatieladder mee te doen	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Deels verwerkt in de gemeentelijke werkwijze voor participatie	In de werkwijze is opgenomen dat er voorafgaand aan het maken van een participatieplan een omgevingsanalyse wordt gemaakt van in ieder geval de belanghebbenden en hun belangen. Dit moet er onder andere toe leiden dat bij het maken van het participatieplan bewust wordt gekozen voor een geschikt participatieniveau. Of dit hoger op de participatieladder is, zal van traject tot traject bekeken moeten worden. Bij grote impactvolle trajecten vraagt de gemeentelijke werkwijze voor participatie wel om vroegtijdig in gesprek te gaan met mogelijke deelnemers, om de wensen met betrekking tot invloed goed te begrijpen en daar waar mogelijk ook het participatietraject op aan te passen. Los van de inwonersparticipatie waaraan meegedaan kan worden, kunt u binnen uw eigen initiatief 'hoger op de ladder' meedoen.
10	Leg uit hoe besluitvorming tot stand komt, wie welke rol speelt en hoe inwoners betrokken worden. Geef ook een goede terugkoppeling.	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan moet uitgelegd worden hoe besluitvorming tot stand komt, wie welke rol speelt vanuit de gemeente, welke invloed inwoners hebben en hoe inwoners betrokken worden. Ook wordt in de nieuwe regels en werkwijze het maken van een participatieverslag verplicht. Een participatieverslag maakt duidelijk wat er met de inbreng van deelnemers is gedaan en hoe dat wordt teruggekoppeld.
11	Zorg dat de gemeente in al haar geledingen zichtbaar aanwezig is in wijken en buurten, ga daar in gesprek met inwoners en luister naar hun inbreng.	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Deels verwerkt in de gemeentelijke werkwijze voor participatie	In de nieuwe werkwijze voor participatie wordt per project telkens opnieuw gekeken welke personen vanuit de gemeente passend zijn. Er kan ook los van projecten en processen geluisterd worden naar de inbreng van inwoners. Hier voorziet de nieuwe gemeentelijke werkwijze op dit moment niet in. Op basis van de inbreng in dit punt is wel een onafhankelijk advies van een derde partij gegeven aan de gemeente om los van projecten structureel tijd te maken om met inwoners in gesprek te gaan en te luisteren naar hun inbreng.
12	Betrek inwoners tijdig bij initiatieven en ontwikkelingen, maak hiervoor vooraf een participatieplan inclusief een goede terugkoppeling achteraf.	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Deels verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie	Voor alle initiatieven en ontwikkelingen van de gemeente wordt in de regels en de werkwijze voortaan een participatieplan vooraf en een goede terugkoppeling achteraf gevraagd.
13	Help en ondersteun inwoners bij maatschappelijk	Adviezen op basis van eerdere	Niet verwerkt in de gemeentelijke	Op dit moment heeft de gemeente al een aanspreekpunt voor initiatieven die

	initiatieven, zorg voor een aanspreekpunt.	onderzoeken bij inwoners naar participatie	regels en werkwijze	initiatiefnemers kan helpen en ondersteunen. Om te zorgen dat het ondersteunen van initiatieven regelmatig verbeterd wordt, is in de regels voor participatie opgenomen dat het ondersteunen van initiatieven periodiek geëvalueerd wordt.
14	Zorg voor een duidelijke communicatie en informatie, bijvoorbeeld door een toegankelijke website en het meer in gesprek gaan. Verbeter de dienstverlening, vergroot de bereikbaarheid en breid contactmogelijkheden uit.	Adviezen op basis van eerdere onderzoeken bij inwoners naar participatie	Deels verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan moet uitgelegd worden hoe inwoners over de participatie geïnformeerd worden in iedere fase van het participatieproces. Ook wordt in dit participatieplan gevraagd om een duidelijk kernverhaal met bijbehorende boodschappen uit te werken. Het verbeteren van de dienstverlening en het toegankelijker maken van de website zijn niet meegenomen, omdat ze geen plek in de regels of werkwijze kunnen krijgen.

Inwoners hebben tijdens de eerste fase van het participatieproces in totaal 502 verbeterideeën gedeeld met de gemeente. Op alle verbeterideeën specifiek ingaan kost ongeveer drie weken. Dat kost veel tijd en veel geld. Om zo zorgvuldig mogelijk met gemeenschapsmiddelen om te gaan en ook recht te doen aan de inbreng van alle inwoners, heeft de gemeente deze verbeterideeën op twee manieren verwerkt.

Allereerst hebben alle inwoners hun eigen inbreng gegroepeerd. Zo zijn bijvoorbeeld verbeterideeën over beter communiceren door inwoners samengevoegd tot één ideeëngroep genaamd ‘Communicatie’. Verschillende ideeëngroepen zijn tijdens de fysieke bijeenkomst in dialoog tussen de gemeente en de deelnemers gemaakt. Online konden deelnemers hier zelf nog voorstellen voor aandragen. De gemeente heeft voor de ideeëngroepen die online zijn gemaakt deze waar nodig samengevoegd met al bestaande ideeëngroepen. Hieronder reageert de gemeente inhoudelijk op iedere ideeëngroep.

	Inbreng (samengevat)	**Ingebracht door**	**Hoe verwerkt?**	**Toelichting**
15	Zorg voor betere communicatie als gemeente	Gegroepeerde verbeterideeën van deelnemers	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan komt ook — in ieder geval voor de grotere projecten — een uitwerking hoe in iedere fase van het participatieproces doelgroepen specifiek worden bereikt. Ook wordt in de nieuwe regels en werkwijze het maken van een participatieverslag verplicht. Een participatieverslag maakt duidelijk wat er met de inbreng van deelnemers is

				gedaan en hoe dat wordt teruggekoppeld. Deze twee verplichte documenten moeten ervoor zorgen dat de communicatie van de gemeente bij participatie verbeterd.
16	Wees duidelijk en transparant als gemeente	Gegroepeerde verbeterideeën van deelnemers	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan moet uitgelegd worden hoe besluitvorming tot stand komt, wie welke rol speelt vanuit de gemeente, welke invloed inwoners hebben en hoe inwoners betrokken worden. In dit participatieplan wordt ook gevraagd om een duidelijk kernverhaal met bijbehorende boodschappen uit te werken. Dit moet bijdragen aan duidelijkheid over het project en de participatie. Ook wordt in de nieuwe regels en werkwijze het maken van een participatieverslag verplicht. Een participatieverslag maakt duidelijk wat er met de inbreng van deelnemers is gedaan en hoe dat wordt teruggekoppeld.
17	Stel jezelf flexibel op als gemeente	Gegroepeerde verbeterideeën van deelnemers	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie	In de nieuwe regels is opgenomen dat deze regels twee jaar na vaststelling en vanaf daarna iedere raadsperiode minstens één keer evalueert of de regels aangepast moeten worden. Op deze manier wil de gemeente ruimte laten om regels door te ontwikkelen waar dat de participatie verder verbeterd. In de werkwijze is een hulpmiddel opgenomen waarmee ambtenaren die een participatieproces uitvoeren, regelmatig kunnen nagaan of er aanpassingen in het eerder gemaakte participatieplan nodig zijn. Op deze manier wil de gemeente bij haar werknemers een meer flexibele opstelling tijdens het uitvoeren van participatie bewerkstelligen.
18	Denk na als gemeente hoe je inwoners goed benadert	Gegroepeerde verbeterideeën van deelnemers	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze voor participatie	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan moet o.a. uitgewerkt worden hoe de gemeente in iedere fase van het participatieproces inwoners benadert en betrekt. In de werkwijze is ook opgenomen dat er bij het maken van een participatieplan een omgevingsanalyse wordt gemaakt van in ieder geval de belanghebbenden en hun belangen. Dit moet er onder andere toe leiden dat de participatie in vorm, proces en inhoud goed aansluit op de (mogelijke) deelnemers.
19	De gemeente moet een meer lerende houding aannemen	Gegroepeerde verbeterideeën van deelnemers	Verwerkt in de gemeentelijke regels en	In de nieuwe regels is opgenomen dat deze regels twee jaar na vaststelling en vanaf daarna iedere raadsperiode

			werkwijze voor participatie	minstens één keer evalueert of de regels of werkwijze aangepast moeten worden. Op deze manier wil de gemeente ruimte laten om te leren hoe participatie nog beter kan. In de werkwijze is ook een hulpmiddel opgenomen waarmee ambtenaren die een participatieproces uitvoeren, regelmatig kunnen nagaan of er aanpassingen in het eerder gemaakte participatieplan nodig zijn. Op deze manier wil de gemeente bij haar werknemers een lerende houding tijdens het uitvoeren van participatie bewerkstelligen. Tenslotte wordt er in het participatieverslag gevraagd om de eventuele interpretaties van ambtenaren op de inbreng van inwoners tussentijds voor te leggen. Op deze manier wil de gemeente bij haar werknemers ook een lerende houding bewerkstelligen, omdat lerende houding vraagt om de eigen aannames en interpretaties tussentijds te toetsen.
20	De gemeente moet zich inspannen om meer technieken te leren hoe zij inwoners goed kan betrekken	Gegroepeerde verbeterideeën van deelnemers	Verwerkt in de gemeentelijke werkwijze voor participatie	De gemeente onderzoekt op dit moment welke aanvullende tools en methoden om inwoners beter te betrekken.
21	Tegengaan van racisme en fascisme	Gegroepeerde verbeterideeën van deelnemers	Deels verwerkt in de gemeentelijke werkwijze voor participatie	Vooropgesteld is de gemeente vanzelfsprekend tegen racisme en tegen fascisme. Zij verwelkomt alle initiatieven van inwoners die racisme en fascisme bestrijden. Racisme en fascisme hebben veel te maken met hoe mensen met elkaar omgaan en dus ook over de omgang tussen gemeente en inwoners en inwoners onderling. De gemeente streeft in haar werkwijze voor participatie zo inclusief en gelijkwaardig mogelijk te werk te gaan.
22	De gemeente moet initiatieven uit de samenleving ondersteunen	Gegroepeerde verbeterideeën van deelnemers	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Op dit moment heeft de gemeente al een aanspreekpunt voor initiatieven die initiatiefnemers kan helpen en ondersteunen. Om te zorgen dat het ondersteunen van initiatieven regelmatig verbeterd wordt, is in de regels voor participatie opgenomen dat het ondersteunen van initiatieven periodiek geëvalueerd wordt.

De gemeente heeft ook alle losse verbeterideeën bekeken om patronen te ontdekken. Wanneer verbeterideeën minstens vier keer voorkomen, wordt er door de gemeente in dit verslag op gereageerd. Zie hiervoor de volgende pagina’s.

	Inbreng (samengevat)	Ingebracht door	Hoe verwerkt?	Toelichting
23	102 deelnemers geven aan dat ze betere communicatie tijdens de participatie willen	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan komt ook — in ieder geval voor de grotere projecten — een uitwerking hoe in iedere fase van het participatieproces doelgroepen specifiek worden bereikt. Ook wordt in de nieuwe regels en werkwijze het maken van een participatieverslag verplicht. Een participatieverslag maakt duidelijk wat er met de inbreng van deelnemers is gedaan en hoe dat wordt teruggekoppeld. Deze twee verplichte documenten moeten ervoor zorgen dat de communicatie van de gemeente bij participatie verbeterd.
24	83 deelnemers willen vroegtijdiger betrokken worden bij participatie	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Verwerkt in de gemeentelijke regels	In de werkwijze voor participatie worden hulpmiddelen aangeboden aan medewerkers om, waar dat nodig is, bij het maken van het participatieplan al belanghebbenden uit de samenleving te betrekken.
25	79 deelnemers geven aan dat ze willen dat er echt naar ze geluisterd wordt, en dat er iets met hun inbreng gedaan wordt	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan moet uitgelegd worden hoe inwoners benaderd en betrokken worden. Ook wordt in de nieuwe regels en werkwijze het maken van een participatieverslag verplicht. Een participatieverslag maakt duidelijk wat er met de inbreng van deelnemers is gedaan en hoe dat wordt teruggekoppeld.
26	51 deelnemers willen meer transparant tijdens participatie, en daarbij ook dat afspraken worden nagekomen	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan moet uitgelegd worden hoe besluitvorming tot stand komt, wie welke rol speelt vanuit de gemeente, welke invloed inwoners hebben en hoe inwoners betrokken worden. In dit participatieplan wordt ook gevraagd om een duidelijk kernverhaal met bijbehorende boodschappen uit te werken. Dit moet bijdragen aan duidelijkheid over het project en de participatie. Ook wordt in de nieuwe regels en werkwijze het maken van een participatieverslag verplicht. Een participatieverslag maakt duidelijk wat er met de inbreng van deelnemers is gedaan en hoe dat wordt teruggekoppeld.

27	48 deelnemers missen zichtbare toezicht en handhaving: op verkeer, parkeren, afval, overlastgevers, fatbikes en bouwregels. Het gevoel is dat regels bestaan maar niet worden gehandhaafd	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit is niet verwerkt in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat deze regels en werkwijze niet over specifieke onderwerpen zoals toezicht en handhaving gaan. De regels en werkwijze moeten namelijk bruikbaar zijn voor alle onderwerpen. Deze informatie is gedeeld met de ambtenaren die op dit thema werken.
28	30 deelnemers signaleren verkeersproblemen: te hoge snelheden in woonwijken, gevaarlijke situaties voor fietsers en voetgangers, overlast van fatbikes en slecht wegdek. Het gevoel is dat de verkeersveiligheid onvoldoende serieus wordt genomen.	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit is niet verwerkt in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat deze regels en werkwijze niet over specifieke onderwerpen zoals verkeersproblemen gaan. De regels en werkwijze moeten namelijk bruikbaar zijn voor alle onderwerpen. Deze informatie is gedeeld met de ambtenaren die op dit thema werken.
29	25 deelnemers spreken zich uit over asielopvang en statushouders — van afwijzing tot pleidooien voor betere begeleiding en integratie. Het gevoel is dat de gemeente inwoners onvoldoende meeneemt in dit vraagstuk en te weinig eerlijk is over wat er speelt.	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit is niet verwerkt in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat deze regels en werkwijze niet over specifieke onderwerpen zoals asielopvang en statushouders gaan. De regels en werkwijze moeten namelijk bruikbaar zijn voor alle onderwerpen. Deze informatie is gedeeld met de ambtenaren die op dit thema werken.
30	38 deelnemers maken zich zorgen over groen, natuur en de openbare ruimte: bomenkap zonder uitleg, achteruitgang van biodiversiteit, slecht onderhoud van groenstroken en veiligheidsrisico's door wolf en wilde zwijnen. Het gevoel is dat de gemeente hier te weinig oog voor heeft.	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit is niet verwerkt in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat deze regels en werkwijze niet over specifieke onderwerpen zoals groen, natuur en de openbare ruimte gaan. De regels en werkwijze moeten namelijk bruikbaar zijn voor alle onderwerpen. Deze informatie is gedeeld met de ambtenaren die op dit thema werken.
31	26 deelnemers hebben zorgen over woningbouw en de leefbaarheid van hun wijk: te weinig sociale woningbouw, overlast van nieuwbouw voor omwonenden en een gebrek aan voorzieningen in nieuwe wijken. Het gevoel is dat bouwen een doel op zich is geworden, los van wat de wijk nodig heeft.	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit is niet verwerkt in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat deze regels en werkwijze niet over specifieke onderwerpen zoals woningbouw gaan. De regels en werkwijze moeten namelijk bruikbaar zijn voor alle onderwerpen. Deze informatie is gedeeld met de ambtenaren die op dit thema werken.
32	10 deelnemers willen terugkoppeling na meldingen en klachten buiten participatieprocessen. Het gevoel is dat je iets meldt of aandraagt, en vervolgens nooit meer iets hoort over wat ermee is gedaan.	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Het afhandelen van meldingen en klachten buiten participatieprocessen kan niet opgenomen worden in de regels of werkwijze voor participatie, omdat het niet over specifiek participatie gaat. Deze informatie is wel gedeeld met de ambtenaren die op dit thema werken. In de werkwijze is wel een hulpmiddel opgenomen waarmee ambtenaren die een participatieproces uitvoeren, regelmatig kunnen nagaan of er aanpassingen in het eerder gemaakte

				participatieplan nodig zijn. Dit kan nodig zijn, bijvoorbeeld wanneer er klachten of meldingen binnenkomen die specifiek over de participatie gaan. Op deze manier wil de gemeente bij haar werknemers een meer flexibele opstelling tijdens het uitvoeren van participatie bewerkstelligen.
33	16 deelnemers ervaren de vergunningverlening als te star en te weinig klantgericht. Het gevoel is dat de gemeente nee verkoopt zonder mee te denken over wat wél mogelijk is.	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit is niet verwerkt in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat deze regels en werkwijze niet over specifieke onderwerpen zoals woningbouw gaan. De regels en werkwijze moeten namelijk bruikbaar zijn voor alle onderwerpen. Deze informatie is gedeeld met de ambtenaren die op dit thema werken.
34	22 deelnemers zijn ontevreden over afvalbeheer: te weinig inleverpunten, zwerfafval dat blijft liggen en slechte bereikbaarheid van de milieustraat voor bewoners buiten de kern. Het gevoel is dat de gemeente haar basistaken op dit gebied niet goed uitvoert.	Gegroepeerde verbeterideeën door de gemeente	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit is niet verwerkt in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat deze regels en werkwijze niet over specifieke onderwerpen zoals woningbouw gaan. De regels en werkwijze moeten namelijk bruikbaar zijn voor alle onderwerpen. Deze informatie is gedeeld met de ambtenaren die op dit thema werken.

Tijdens de derde fase is een inloopbijeenkomst voor inwoners georganiseerd. Hier konden inwoners die eerder hebben deelgenomen aan dit participatietraject reageren op de concept participatieverordening -en aanpak. De reacties die de gemeente heeft ontvangen op deze bijeenkomst zijn hieronder opgesomd, en hoe deze eventueel verwerkt zijn in de gemeentelijke regels en/of werkwijze.

	Inbreng (samengevat)	**Ingebracht door**	**Hoe verwerkt?**	**Toelichting**
35	Maak het participatieverslag ook voor kleurenblinden	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan en een participatieverslag verplicht. In de opzet van het participatieplan en het participatieverslag is hier rekening mee gehouden door alles in tekst uit te werken waar ook wordt gewerkt met kleur, en altijd te zorgen voor voldoende contrast.
36	Hoe gaat de gemeente bepalen wie wel of niet mee mag doen in een participatieproces?	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In participatieplannen die de gemeente maakt, zal altijd aangegeven worden waarom de gemeente alleen bepaalde deelnemers uitnodigt om deel te nemen aan een participatieproces. Voor grote participatietrajecten zal de gemeente ook inwoners vroegtijdig betrekken om hier eventueel samen keuzes in te maken.

37	De gemeente moet zich meer inspannen om mensen geïnteresseerd te maken om deel te nemen aan een participatieproces	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In participatieplannen geeft de gemeente aan hoe zij zich inspant om zoveel mogelijk mensen mee te laten doen aan een participatieproces.
38	Er hebben geen mensen gereageerd op het tussentijdse participatieverslag van dit traject; vraag bij de mensen na waarom zij niet hebben gereageerd op dit verslag	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit is niet verwerkt in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat deze opmerking gaat over specifiek dit traject. De gemeente zal aan het einde van dit traject, bij de evaluatie, kijken of deze vraag meegenomen kan worden.
39	Zorg voor een regelmatige update tijdens het participatieproces, laat daar niet te veel tijd tussen de communicatiemomenten ontstaan	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In participatieplannen geeft de gemeente wanneer zij communiceren. In ieder traject zal dit anders zijn. De gemeente kijkt daarbij naar een goede balans tussen mensen niet te veel berichten sturen en zorgen dat zij op tijd weten wat er gaat gebeuren in een traject.
40	Geef toelichting waarom er geen mogelijkheid is om invloed te hebben op bijvoorbeeld het projectbudget	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan wordt altijd uitgelegd welke invloed inwoners kunnen hebben en waarom besloten is dat dat deze invloed is. Bij grote participatietrajecten zal de gemeente dit vooraf bespreken met inwoners welke invloed gewenst is. De gemeente zal dan kijken waar dat mogelijk is.
41	Wanneer er sprake is van een doorverwijzing naar bijvoorbeeld energieprogramma (laadpaal e-bike), zorg er dan ook voor dat de betreffende medewerker binnen de gemeente het initiatief neemt om contact op te nemen met de inwoner(s)	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de werkwijze voor participatie worden hiervoor sjablonen aangereikt om hier aandacht voor te vragen bij de medewerkers van de gemeente die het participatieproces uitvoeren.
42	Maak vanaf het begin duidelijk welke invloed deelnemers hebben	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit participatieplan wordt altijd uitgelegd welke invloed inwoners kunnen hebben en waarom besloten is dat dat deze invloed is. Bij grote participatietrajecten zal de gemeente dit vooraf bespreken met inwoners welke invloed gewenst is. De gemeente zal dan kijken waar dat mogelijk is.
43	Het echte gesprek moet veel meer gevoerd worden, er moet ruimte zijn voor hoor en wederhoor	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Deels verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de werkwijze wordt aandacht gevraagd om goed af te wegen welke vormen van participatie mogelijk zijn. Bij grote trajecten waar veel inwoners aan mee mogen doen, is het moeilijker om persoonlijke gesprekken te voeren met iedereen. De gemeente kan dan

				bijvoorbeeld eerder kiezen voor een andere manier waar via mensen hun inbreng kunnen delen. Dat betekent dat er bij sommige trajecten meer ruimte is voor het echte gesprek, en bij andere trajecten minder. De gemeente zal dit in het participatieplan altijd uitleggen waarom er voor bepaalde participatievormen wordt gekozen. Bij grote trajecten zal de gemeente dit altijd met inwoners vooraf bespreken wat de beste participatievormen kunnen zijn.
44	Maak de doorlooptijd van een participatieproces niet te lang, de trajecten duren nu vaak veel te lang	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Deels verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	In de nieuwe regels en werkwijze wordt het maken van een participatieplan verplicht. In dit plan legt de gemeente uit waarom de participatie op een bepaalde manier is opgezet. Voor grotere trajecten gaat de gemeente altijd in gesprek met inwoners om samen te kijken hoe de participatie er het beste uit kan zien. De doorlooptijd kan daarin ook besproken worden.
45	Doe een evaluatie in de vorm van een gesprek aan het einde van dit traject	Inwoner op de inloopbijeenkomst van 17 juni 2026	Niet verwerkt in de gemeentelijke regels en werkwijze	Dit is niet verwerkt in de nieuwe regels en werkwijze voor participatie, omdat deze opmerking gaat over specifiek dit traject. De gemeente neemt deze opmerking mee in de opzet voor de evaluatie van dit traject.

Controle bij deelnemers op juistheid inbreng

Dit participatieverslag is tussen 20 mei 2026 en 3 juni 2026 voorgelegd aan alle deelnemers, met de vraag of hun inbreng correct is weergegeven. Hier zijn geen reacties op gekomen.

4 Conclusies en vervolgstappen

Wat heeft de participatie opgeleverd?

Voor de gemeente heeft de participatie in de eerste fase een duidelijk beeld gegeven wat aandachtspunten van inwoners zijn als het gaat over goede participatie. Dit zijn het verbeteren van de communicatie bij participatie, meer duidelijkheid en inzicht over hoe besluiten worden genomen, een flexibele en lerende houding aannemen als gemeente, meer aandacht voor het goed benaderen van mogelijke deelnemers en dat eventueel met nieuwe participatietools en -methoden.

Ook leverde de participatie onverwachte resultaten op. Zo zijn er veel verbeterideeën op meerdere specifieke onderwerpen aangedragen door inwoners.

Zijn de doelen behaald?

Ja, er is voldoende inbreng om tot nieuwe gemeentelijke regels en een werkwijze voor participatie te komen.

Wat zien we in het geheel?

In de visie Samen verder spreekt men over een gemeente en een samenleving die gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen. Kijkend naar de verbeterideeën worden er bijna uitsluitend verbeteringen van de samenleving gevraagd op de participatieprocessen die zij organiseren. Nauwelijks worden er verbeteringen gevraagd om het faciliteren en ondersteunen van inwonersinitiatieven te verbeteren.

Veruit de meeste verbeterideeën gaan over communicatie, duidelijkheid, tijdig betrekken, afspraken nakomen en transparantie bieden aan inwoners in participatieprocessen.

Zijn er aandachtspunten bij de vervolgstappen?

Belangrijk is om duidelijk en transparant te communiceren over de vervolgstappen. Dit verslag daarin ook opnemen waar mogelijk, zoals bij de ter inzagelegging, hoort daarbij. Het geeft inzicht in hoe de nieuwe regels en werkwijze tot stand komen met de inbreng van de deelnemers in dit traject.

Vervolgstappen

Stap	Actie	Wie	Wanneer
1	Verwerken inbreng inwoners tot definitieve regels en werkwijze	Adviseur participatie	Augustus 2026
2	Participatieverslag afmaken en delen met deelnemers	Adviseur participatie	Augustus 2026
3	Ter inzagelegging nieuwe regels voor participatie, inclusief mogelijkheid tot inspraak (zienswijze)	College van B&W Adviseur participatie	Augustus 2026
4	Zienswijzen verwerken tot definitieve nieuwe regels voor participatie om voor te leggen aan de gemeenteraad ter besluitvorming	College van B&W Adviseur participatie	Oktober 2026
5	Vaststellen nieuwe regels voor participatie	Gemeenteraad	December 2026
6	Vaststellen nieuwe werkwijze voor participatie	College van B&W	Begin 2027

5 Bijlage 1. Gevonden patronen in 502 ideeën

Hier is alle inbreng van inwoners per patroon volledig uitgeschreven:

Patroon 1: Betere communicatie (102)

1. Aan de Vegtelarijweg werden grote bomen gekapt vanwege ziekte en dus veiligheid in de toekomst. Dit is vast ergens gecommuniceerd maar ik heb het gemist terwijl ik toch ben ingeschreven voor waarschuwingen
2. Afvaardiging per buurt om mee te denken over beleid, informatie en besluiten
3. Àltijd reageren op welk voorstel ook. Als je in de tijd dat bomen en struiken blad dragen de Torenweg verlaat naar de Dellenweg, dan zie je rechts van je in berm struiken met blad. Het verkeer rechts komend is slecht te zien
4. Beter communiceren. Dus niet via een lokaal krantje, maar via een brief in de bus
5. Betere communicatie vanuit de gemeente
6. Betere open communicatie vanuit de gemeente
7. Betere uitleg over waarom
8. Betere voorlichting
9. Betere voorlichtingsavonden
10. Blijf in contact met bewoners over hoe lang alles duurt. Ook tijdens dat ze bezig zijn. Vooral bij langere projecten
11. Brief aan de omwonenden, waarin ook de zorgen die kunnen ontstaan besproken worden. En hoe de gemeente van plan is om op eventuele problemen te reageren
12. Communicatie via sociale media
13. Communicatie!
14. Communicatie, minder navelstaren, meer met de burger bezig zijn ipv met het gemeentehuis. Beleid eerst toetsen op haalbaarheid, pas daarna implementeren
15. Communicatie: open en oprecht zijn waar pijnpunten liggen EN hoe iedereen naar vermogen daaraan oplossing wil bieden
16. Communiceer als gemeente. Jullie zijn nog steeds een black box. Overleg met de buurt is er niet. Wij appen als buurt met elkaar. Als de gemeente iets wil communiceren (en dat is niet vaak) krijgen we een briefje
17. Communiceer als je de straten afsluit want dit is totaal niet gebeurd aan de Vlijtweg, dit tot meerdere malen aan toe
18. Communiceer met de inwoners via Overheid.nl Berichten over uw Buurt. We worden wel geïnformeerd over het feit dat mijn buurman één boom wil/gaat kappen maar horen nooit via dit medium wat de gemeente doet
19. Communiceren met inwoners
20. Communiceren op wijkniveau en niet via de gebiedsregisseurs want die doen toch niets
21. Communicatie
22. Daar waar belangrijke ontwikkelingen zich voordoen de buurt op de hoogte brengen en informatiebijeenkomsten houden
23. Dat vind ik een lastige, volgens mij heeft de gemeente hier best veel in gedaan. Misschien eerdere communicatie met bewoners?

24. De communicatie vooraf kan beter. Er hebben veel inwoners met de gemeente en de organisatie contact gehad. En beide verwezen naar elkaar. Door de manier van communiceren ontstond er van tevoren veel verwarring
25. De gemeente Epe heeft geen duidelijke plek waar ze de inwoners informeren. De website is oud en we hebben geen regionaal weekblad
26. De gemeente Epe schijnt 3 zogenaamde 'gebiedsmanagers' in dienst te hebben. Inwoners in onze wijk Epe Noordwest hebben nog nooit deze mensen mogen ontmoeten
27. De gemeente kan beter Circulus aansturen en de afspraken meenemen in de informatiebrief die we in de bus hebben gekregen
28. De wijk korte informatie delen met de gemeente (betreffende afdeling)
29. Door goede communicatie
30. Door laagdrempeliger richting en met bewoners te communiceren
31. Door meer betrokkenheid te creëren. Goede manier van de mensen in de wijk te informeren en te laten meedenken en meepraten
32. Door van te voren de inwoners de gelegenheid te geven vragen te stellen tijdens een info-avond
33. Duidelijk plan vanuit de gemeente presenteren
34. Een goede communicatie met allen en elkaar niet voorbijlopen
35. Er ontstaat vaak veel frustratie bij de uitvoer. Ambtenaren maken dit vaak persoonlijk — en op het moment dat je stopt met communiceren — dan voel je je helemaal niet meer gehoord
36. Extern communiceren naar de bevolking toe. De mensen willen weten wat zij van de lokale overheid hebben te verwachten
37. Gebruiksvriendelijk app die ook op een telefoon goed te bedienen is en afspraken nakomen/vast tijdpad afspreken
38. Geef tijdig informatie
39. Geen achterdeurtjes politiek en goed blijven communiceren
40. Gemeente kan beter communiceren wat de gemeente van de stikstofregels vindt en wat zij er aan doet dat het bouwslot op Vaassen komt te vervallen
41. Gemeente luister naar je burger en als het niet duidelijk is stel verdiepende vragen!
42. Gemeente moet melding maken toegankelijker maken, niet achter DigiD dichtzetten. Terugkoppelen wat er met een melding is gebeurd
43. Goede communicatie
44. Goede communicatie, dat ontbreekt op grote schaal
45. Goede voorlichting op tijd doorgeven via huis aan huis blad
46. Heldere communicatie
47. Door laagdrempeliger richting en met bewoners te communiceren
48. In gesprek gaan met elkaar en ook meedenken met de mensen wat er mogelijk is. Inwoners beter op de hoogte houden van wat er speelt in hun buurt en andersom
49. Informatie, handhaving en terugkoppeling
50. Informeer buurtbewoners in vroeg stadium
51. Inwoners beter inlichten en zorgen voor meer ruimte om nieuwbouwprojecten heen zodat bestaande bewoners minder overlast ervaren
52. Ja meer overleg en voorlichting
53. Je moet als gemeente niet meer en beter gaan samenwerken. Vooral goed informeren is voldoende
54. Lokale publicaties

55. Luisteren naar de inwoners en terugkoppelen indien gewenst
56. Luisteren naar elkaars ideeën en wensen en informeren
57. Luisteren naar inwoners (niet horen en afvinken) en eerlijk informeren
58. Meer brieven in duidelijke maar wel eenvoudige taal (geen ambtelijk taalgebruik)
59. Meer communicatie!! Meer luisteren naar wat de inwoners heel graag willen. Veiligheid. Meer handhaving en ook optreden waar nodig
60. Meer communicatie. Inwoners serieus nemen. Meer handhaving. Zodat je je veilig voelt. Luisteren naar wat er speelt in de wijk
61. Meer communiceren. De opdrachtnemer beter laten communiceren en de afzetting en bereikbaarheid beter controleren
62. Meer inzicht in lopende zaken
63. Meer informatie vanuit de gemeente. Brief of mail
64. Meer overleg met inwoners bij ingrijpende veranderingen die het dorpsbeeld bepalen
65. Meer voorlichting
66. Meer voorlichting
67. Mensen in een vroeg stadium polsen/inlichten over dingen die gaan gebeuren, en dan ook naar de input luisteren
68. Na een participatie, start de formele besluitvorming en uitvoering. Informeer de bewoners die geraakt worden per BRIEF in hun brievenbus
69. Niet vanachter een bureau reageren
70. Om op een open manier te communiceren
71. Op de weekmarkten een party-tent waar een wethouder, 1 à 2 ambtenaren en gebiedsregisseur luisteren EN ophalen wat er speelt. Met terugkoppeling vanuit de gemeente
72. Open communicatie vanaf het begin en gedurende het proces
73. Openbare ruimten buiten beter controleren op afval en ander vuil
74. Openheid en betrekken inwoners vanaf het begin
75. Overleg en info verstrekken met omwonenden
76. Overleg met aanwonenden
77. Overleg met buurt
78. Snoeien in overleg
79. Tijdig overleggen over plannen, transparant en flexibel zijn
80. Tijdige communicatie!
81. Transparantie, beter in kaart brengen wat bewoners bezighoudt, alternatieven bieden
82. Veel betere voorbereiding vooraf
83. Veel eerder elkaar informeren en meenemen in het verhaal
84. Veel inwoners maken zich zorgen over de mogelijke komst van commerciële vluchten Lelystad Airport. Organiseer hier een bijeenkomst over met inwoners
85. Veel overlaten horen
86. Via informatie over de werkzaamheden de inwoners op de hoogte stellen
87. Via post meer op de hoogte worden
88. Voldoende overleg en duidelijkheid
89. Vooraf overleg voeren inzake lange termijn
90. Voordat er recreatieve gebieden rondom Epe worden afgesloten zou het fijn zijn dit te communiceren met de inwoners
91. Voorlichting! Voorlichting! Ontmoetingen organiseren, luisteren met open mind

92. Vroeg openheid van zaken geven en duidelijk aangeven wat sowieso moet gaan gebeuren!
93. Vroegtijdige communicatie vanuit de gemeente Epe over de veranderingen
94. Wijkbewoners inlichten dmv brief of mail
95. Zoals bijeenkomsten in het Dorpshuis in Oene. Uitnodiging door de gemeente. Prima
96. Duidelijkheid – korte lijnen – communicatie
97. Verbeter communicatie bij participatieproces: mensen die zich aanmelden krijgen heel laat bericht dat er al genoeg mensen zijn, zonder toelichting van selectie
98. Van tevoren duidelijk aangeven hoeveel personen kunnen participeren
99. Actieve informatie vanuit de gemeente
100. Participatie gaat "heen en weer" laat elkaar weten wat er mee wordt gedaan
101. Weten wat er speelt
102. Taak gemeente goed te informeren

Patroon 2: Inwoners vroeg betrekken bij plannen (83)

1. Aantoonbaar participeren
2. Afvaardiging per buurt om mee te denken over beleid, informatie en besluiten
3. Als er een wettelijke opdracht ligt, vraag inwoners onder welke voorwaarden zij daar invulling aan willen geven. Dan is het niet zozeer wel of niet, maar hoe wel?
4. Betrekken bij visieplannen en ook daadwerkelijk iets met de input doen
5. Bewoners eerder en eerlijk betrekken bij het proces
6. Bewoners laten inzitten in een commissie. Het hele traject, van het begin tot het eind
7. Bewoners meer betrekken bij plaatsing van immigranten. Samen zoeken naar oplossingen
8. Bij zeer grote veranderingen aangaande het dorpsbeeld een stemming mee laten bepalen over de nieuwe bebouwing
9. Brief aan de omwonenden, waarin ook de zorgen die kunnen ontstaan besproken worden
10. Daar waar belangrijke ontwikkelingen zich voordoen de buurt op de hoogte brengen en informatiebijeenkomsten houden
11. Dat de gemeente zich afvraagt welke oplossingen inwoners zien of echt helpt. Ik denk dat de dorpen vooral van de inwoners zijn
12. De inwoners betrekken bij wat er gebeurt, niet als raad enthousiast zijn over bouw, terwijl de omgeving nog niet is ingelicht
13. Doe als gemeente gewoon aan BEGINSPRAAK: betrek uw inwoners vanaf het begin bij ontwikkelingen in de gemeente
14. Door meer betrokkenheid te creëren. Mensen in de wijk laten meedenken en meepraten
15. Door met de inwoners en gemeente en politie wandelingen te organiseren waarbij problemen in de wijk zichtbaar kunnen worden gemaakt
16. Door van te voren de inwoners de gelegenheid te geven vragen te stellen tijdens een info-avond

17. Door voordat er plannen in gang gezet worden, eerst met een plan van aanpak te komen waarbij de inwoners het gevoel hebben dat er naar hen geluisterd is
18. Een project gestart aan de Wetstraat: in deze buurt speelden problemen. Samenwerking met bewoners werkte goed
19. Eerst vragen of overleggen, dan pas repareren
20. Gemeente moet voor project ter plekke komen kijken en met omwonenden in gesprek
21. Gemeente moet zich houden aan afspraken en niet achteraf mensen informeren. Er dient een veel betere invulling te worden gegeven aan participatie
22. In de gemeente wonen gepensioneerde deskundigen die de gemeente advies kunnen geven
23. Informeer buurtbewoners in vroeg stadium
24. Initiatiefnemer direct het contact aangaan met burgers
25. Inloopaand
26. Inspraakgroep
27. Inspraak van omwonenden en belanghebbenden terug laten komen in de uitvoering
28. Inspraakbijeenkomsten
29. Inventarisatie in de buurt wat men wenst
30. Inwoners meer betrekken bij groenonderhoud
31. Inwoners vroegtijdig erbij betrekken
32. Komen kijken waarom verzoek wordt gedaan
33. Laat de ambtenaren vaker de wijken bezoeken
34. Laat de inwoner daadwerkelijk meedenken ipv voor de vorm een door een ingehuurd bureau georganiseerd kunstje doen
35. Maak helder welke participatietrajecten er actief zijn of gepland worden zodat daarop ingeschreven kan worden
36. Meer overleg met inwoners bij ingrijpende veranderingen die het dorpsbeeld bepalen
37. Mensen in een vroeg stadium polsen/inlichten over dingen die gaan gebeuren, en dan ook naar de input luisteren
38. Middels vragenlijsten en bijeenkomsten
39. Na een participatie een gesprek organiseren om de gemaakte keuzes toe te lichten
40. Omwonenden beter betrekken bij de ontwikkeling en de uitvoering
41. Op de weekmarkten een party-tent waar een wethouder en ambtenaren luisteren en ophalen wat er speelt
42. Openheid en betrekken inwoners vanaf het begin
43. Opvang van asielzoekers: geef burgers de ruimte om echt creatief mee te kunnen denken in een open speelveld
44. Overleg en info verstrekken met omwonenden
45. Overleg met aanwonenden
46. Overleg met buurt
47. Overleg voordat een besluit genomen wordt
48. Overleggen
49. Overleggen
50. Overleggen met omwonenden

51. Participatie blijft ingewikkeld. Plaatselijke vertegenwoordiging van bedrijven en inwoners betrekken maakt het slagvaardiger
52. Referendum/enquête in de wijk
53. Referendum/stemming houden of inwoners iets wel of niet willen
54. Regelmatig overleg van omwonenden met de gemeente
55. Serieuze inspraak en referenda door thematisch burgeroverleg in beperkt comité met direct betrokkenen
56. Sloopmelding publiceren en buurt betrekken bij plannen en gevolgen van verkeerstoename
57. Snoeien in overleg
58. Start een participatietraject hierover waarin de rechten, belangen en wijze van deelname schriftelijk worden vastgelegd
59. Ter plekke komen kijken
60. Veel betere voorbereiding vooraf
61. Veel eerder elkaar informeren en meenemen in het verhaal
62. Veel inwoners maken zich zorgen over Lelystad Airport. Organiseer een bijeenkomst met inwoners
63. Via buurtinitiatieven
64. Voor belangrijke ingrijpende maatregelen eerst een inwonersreferendum houden
65. Vooraf overleg voeren inzake lange termijn
66. Zie vorige antwoord: eerst aantoonbaar persoonlijk overleg
67. Zoals bijeenkomsten in het Dorpshuis in Oene. Prima
68. Verbeter communicatie bij participatieproces
69. Van tevoren duidelijk aangeven hoeveel personen kunnen participeren
70. Inwoners meenemen binnen het proces
71. Inwoners meenemen in het proces
72. Betrek mensen bij beslissingen
73. Start participatie: wanneer worden de inwoners in het proces meegenomen
74. Praktisch gaan werken om burgers te betrekken en erbij te houden
75. Raadsleden die de wijk ingaan, de stemming peilen
76. De tijdlijn van een idee vanaf dag 1 samen helder neerzetten/afspreken
77. Ontwikkelingen: aan de voorzijde bekend maken aan betrokkenen en hen meenemen in het traject
78. Richt digitale omgeving in voor participatie
79. Inwoners veel meer en eerder betrekken
80. Inwoners bij werkingsburo's
81. Burgerberaad
82. Participatie gaat "heen en weer" laat elkaar weten wat er mee wordt gedaan
83. Betrek bewoners bij werk ing. buro’s

Patroon 3: Echt luisteren en er iets mee doen (79)

1. Aantoonbaar participeren
2. Als er een wettelijke opdracht ligt, vraag inwoners onder welke voorwaarden zij daar invulling aan willen geven
3. Begin eens te luisteren naar de bewoners, stel een werkgroep in met bewoners die binnen een bepaald tijdsbestek met een oplossing komt
4. Beter luisteren naar je inwoners
5. Beter naar elkaar luisteren
6. Beter overleg met de bewoners en gemeente

7. Betrekken bij visieplannen en ook daadwerkelijk iets met de input doen
8. Bewoners eerder en eerlijk betrekken bij het proces
9. Bewoners laten inzitten in een commissie. Het hele traject, van het begin tot het eind
10. Bij een project als Wisselsveen moet je niet zomaar gaan samenwerken. Gemeente en GLK hebben professionals die een goed plan kunnen maken en voorleggen aan bewoners
11. Bij zeer grote veranderingen aangaande het dorpsbeeld een stemming mee laten bepalen
12. Blijf bij wat gesproken wordt en LUISTEREN NAAR JOU BURGERS
13. Dat de gemeente de klachten serieus neemt, dat was nu niet het geval
14. Dat de gemeente zich afvraagt welke oplossingen inwoners zien
15. De gemeente moet echt gaan luisteren, niet alleen voor de bühne
16. De gemeente moet haar inwoners ondersteunen en niet aan haar lot overlaten
17. De gemeente zou de burgers serieus moeten nemen. Bij veel van mijn contacten met de gemeente ervaar ik onwil en ontwijkend gedrag
18. De raad moet beter luisteren naar de burger
19. Doe als gemeente gewoon aan BEGINSPRAAK
20. Door alle betrokken verenigingen bij keuzes te betrekken
21. Door daadwerkelijk naar elkaar te luisteren en vervolgens een eerlijke belangenafweging te maken
22. Door meer betrokkenheid te creëren
23. Door ook naar de inwoners te luisteren die al vele jaren genieten van de evenementen in Oene
24. Door te vragen wat er speelt
25. Door voordat er plannen in gang gezet worden eerst met een plan van aanpak te komen waarbij inwoners het gevoel hebben dat er naar hen geluisterd is
26. Echt luisteren naar bewoners
27. Echte inspraak
28. Een gemeente die wil begrijpen wat de inwoners belangrijk vindt
29. Elk argument meenemen in het proces, ook als plannen gewijzigd zijn
30. Elkaar meer respecteren en naar elkaar luisteren
31. Er is een bewonerscommissie die samen met de gemeente en Triada periodiek een rondje wandelt. Maar wat is het nu hiervan als buurtbewoners niet worden aangesproken op hun rommel?
32. Er ontstaat vaak veel frustratie bij de uitvoer. Op het moment dat je stopt met communiceren voel je je helemaal niet meer gehoord
33. Gemeente luister naar je burger en als het niet duidelijk is stel verdiepende vragen!
34. Gemeente moet zich houden aan afspraken en niet achteraf mensen informeren
35. Het samenwerken met bewoners houdt in dat niet vooraf door gemeente ambtenaren een echte discussie wordt geblokkeerd
36. Het zou al helpen als de gemeente écht naar de inwoners luistert maar ze doen alsof en vervolgens trekken ze zich nergens wat van aan
37. Ik denk dat de gemeente zich dienstbaarder aan de inwoners moet opstellen
38. In gesprek gaan en niet domweg maar doen!!!
39. In gesprek gaan met bewoners
40. In mijn praktijkvoorbeeld bleek dat bij de gemeente Epe van meet af aan het einddoel al vaststond ondanks de inspraak

41. Inspraak van omwonenden en belanghebbenden terug laten komen in de uitvoering
42. Laat de gemeente eens goed luisteren naar aanwonenden. En niet bij een inloopavond alle ideeën en vragen van tafel vegen
43. Laat de inwoner daadwerkelijk meedenken ipv voor de vorm
44. Laat de mening van de buurt zwaarder meewegen als het om huisvesting gaat
45. Luister naar de bewoners/belanghebbenden en voer als wethouder geen geheime agenda met voorgekookte besluitvorming
46. Luisteren naar elkaar
47. Luisteren naar inwoners (niet horen en afvinken) en eerlijk informeren
48. Luisteren naar wat ECHT gezegd wordt en SAMEN tot een beter plan komen
49. Mee laten beslissen
50. Meer luisteren en accepteren van betrokkenen
51. Meer openheid en daarmee gepaard gaande aanpassingen van gemeentelijke acties op basis van democratische besluitvorming en burgerinbreng
52. Meer tijd voor elkaar vrijmaken. Serieus nemen. Komen kijken in plaats van een keuze vanaf het bureau nemen
53. Na het "luisteren" naar ideeën van betrokkenen, een gesprek organiseren om de gemaakte keuzes toe te lichten
54. Neem de inwoners daadwerkelijk serieus
55. Niet alleen overleggen, maar ook betrekken bij planning
56. Op de weekmarkten een party-tent waar een wethouder en ambtenaren luisteren en ophalen wat er speelt
57. Openheid en betrekken inwoners vanaf het begin
58. Participatie wordt blijkbaar gezien als iets wat moet. Input wordt sterk gemanaged en besluitvorming daarna is niet transparant
59. Participatie zoals wettelijk en beleidsmatig is bedoeld
60. Samen met de bewoners in gesprek gaan en dan actie ondernemen
61. Scheiding van tri-politica. Handhavingsverzoeken van omwonenden serieus nemen en de ideeën van omwonenden uitvoeren
62. Serieuze inspraak en referenda door thematisch burgeroverleg
63. Start een participatietraject hierover waarin de rechten en belangen schriftelijk worden vastgelegd
64. Voorlichting! Ontmoetingen organiseren, luisteren met open mind
65. Waarom mocht ik er niet bij zijn op 5 maart?
66. Zie vorige antwoord: eerst aantoonbaar persoonlijk overleg
67. Inwoners meenemen binnen het proces
68. Inwoners meenemen in het proces
69. Betrek mensen bij beslissingen
70. Start participatie: wanneer worden de inwoners in het proces meegenomen
71. Praktisch gaan werken om burgers te betrekken en erbij te houden
72. Raadsleden die de wijk ingaan, de stemming peilen
73. Elkaar serieus nemen
74. Beste ideeën ontstaan als je elkaar leert kennen en serieus genomen wordt
75. Beter gehoord willen worden
76. Elkaar ontmoeten en dus in gesprek met elkaar
77. Luisteren naar je voortschrijdend inzicht: ook al heb je juridisch geen gelijk, toch handelen op basis van gezond verstand
78. Inwoners veel meer en eerder betrekken
79. Gebruik de kennis van de inwoners

Patroon 4: Transparantie & afspraken nakomen (51)

1. Aan afspraken houden
2. Afspraken nakomen!
3. Als een wethouder een toezegging doet over te verwachten tijdstip van zijn reactie moet hij die toezegging gestand doen
4. Begin bij jezelf met de achterkamertjespolitiek
5. Beleid maken dat past bij wonen en transparantie over waterbeleid
6. Beter inlichten. Geen achterkamertjespolitiek meer. Aan de wet houden
7. Beter inzichtelijk maken welke belangen zwaar wegen voor de gemeente en op basis waarvan een bepaalde keuze gemaakt wordt
8. Beter vooronderzoek
9. Door daadwerkelijk naar elkaar te luisteren en vervolgens een eerlijke belangenafweging te maken
10. Duidelijk beleid en proactieve opstelling
11. Eerder overleggen. Met eerlijke ontwikkelaar(s) werken
12. Eerlijk te zijn
13. Eerlijk zijn
14. Eerst dat de gemeente meer duidelijk is en open over zaken
15. Eerst kijken of het past in plaats van belangen volgen
16. Gebruiksvriendelijk app en afspraken nakomen/vast tijdpad afspreken
17. Geen achterdeurtjespolitiek en goed blijven communiceren
18. Geen woorden maar daden
19. Gemeente moet vooraf duidelijk aangeven wat de randvoorwaarden zijn
20. Gemeente moet zich aan zijn woord houden
21. Gemeente moet zich houden aan afspraken en niet achteraf mensen informeren
22. Gewekte verwachtingen door de gemeente dienen in de praktijk ook gerealiseerd te worden
23. Goed luisteren naar de bevolking en niet zomaar ergens een vergunning voor afgeven in achterkamertjes
24. Het samenwerken met bewoners houdt in dat niet vooraf een echte discussie wordt geblokkeerd
25. Houden aan afspraken
26. Ik denk dat de gemeente zich dienstbaarder aan de inwoners moet opstellen
27. Ja maar vooral dat gemeente eigen beleid volgt
28. Luister naar de bewoners en voer als wethouder geen geheime agenda met voorgekookte besluitvorming
29. Meer openheid en aanpassingen op basis van democratische besluitvorming
30. Na het luisteren naar ideeën van betrokkenen, een gesprek organiseren om de gemaakte keuzes toe te lichten
31. Open en eerlijkheid, list en bedrog zit niemand op te wachten
32. Openheid en transparantie
33. Openheid van zaken
34. Participatie wordt blijkbaar gezien als iets wat moet. Besluitvorming daarna is niet transparant
35. Politieke spelletjes achterwege laten
36. Tijdig overleggen over plannen, transparant en flexibel zijn
37. Transparantie
38. Transparantie

39. Transparantie, beter in kaart brengen wat bewoners bezighoudt, alternatieven bieden
40. Vertel inwoners duidelijk dat een AZC in Epe 50 tot 60 miljoen euro gaat kosten. Wees eerlijk en houd niks achter
41. Voor belangrijke ingrijpende maatregelen eerst een inwonersreferendum houden
42. Vroeg openheid van zaken geven en duidelijk aangeven wat sowieso moet gaan gebeuren!
43. Wees eerlijk, en doe niet zo moeilijk met al die nutteloze vergunningen
44. Doen wat je zegt
45. Zeg wat je doet… en doe wat je zegt!
46. Eerlijk, open en transparante houding t.a.v. wat mogelijk is en wat ermee gedaan of gaat worden
47. Belofte maakt schuld
48. Het proces is veel groter dan gepresenteerd wordt
49. Vertrouwen opbouwen
50. Transparantie en goede informatie delen
51. Geen achterkamerpolitiek "transparantie"

Patroon 5: Handhaving en toezicht (48)

1. 30 km in de bebouwde kom handhaven
2. Aanpak overschrijdingen maximumsnelheden; aandacht voor het gevaar van wilde zwijnen in een woongebied en politiesurveillance/wijkagent
3. Beter aan verkeersregels houden
4. Beter toezicht op de rondweg naar Weemehof. Die gasten vliegen zo met de fatbikes voor de auto langs
5. Beter toezicht uitvoeren
6. Betere handhaving van wegenverkeerswet
7. Controle
8. Controleer en maak alles bespreekbaar
9. De buren klagen heel veel en komen daar steeds mee weg. De BOA's mogen best iets harder optreden
10. De gemeente zou de burgers serieus moeten nemen. Ik ervaar onwil, ontwijkend gedrag en de neiging veel te gedogen. Want handhaven betekent in actie komen
11. De ideeën vanuit de samenleving t.a.v. verkeerssituaties en handhaving op overtredingen serieus beoordelen en terugkoppelen
12. De permanente bewoning van solitaire recreatiewoningen vrijgeven
13. Dergelijk vuurwerk afsteken in woonwijken verbieden — maar hoe gaat de gemeente dit beleid handhaven?
14. Door verbod te krijgen op aanvragen en door toezicht op wat er niet gemeld wordt
15. Door zelf meer te doen of door meldingen te doen waaraan men zich stoort
16. Er is een bewonerscommissie die samen met de gemeente periodiek een rondje wandelt. Maar wat is het nu hiervan als buurtbewoners niet worden aangesproken op hun rommel?
17. Geef biologisch boeren meer ruimte en controle op uitrijden mest
18. Geen asiel in Epe — kinderen op fatbikes harder aanpakken want ze rijden je letterlijk van de weg
19. Geen asiel verlenen en de jeugd harder aanpakken

20. Gemeente moet beter controleren op uitvoering van werken in de openbare ruimte
21. Gewoon vragen en regelmatig controleren of het nog veilig is voor kinderen om te lopen/voetballen
22. Handhaving en toezicht! Vervolgens overleg!
23. Handhaving lijkt mij een goed plan
24. Handhaving wetgeving
25. Heel simpel, beetje op elkaar letten en elkaar aanspreken
26. Het gaat niet om samenwerking maar om toezicht
27. Hondenpoep overlast in de Suikerbrink Vaassen
28. Ik vind dat de tarieven voor afvalophaal eerlijk moeten zijn. Toezicht daarop is nodig
29. In gesprek gaan met elkaar en meedenken met de mensen wat er mogelijk is. Handhaven waar nodig
30. Informatie, handhaving en terugkoppeling
31. Meer controle en toezicht in de wijken
32. Meer controle in de straten
33. Meer controle van handhaving op parkeren en van bv bezetten parkeerplaats door camper
34. Meer handhaving en ook optreden!! Verboden is verboden toch?
35. Meer handhaving/onderzoek
36. Meer inspraak in groenvoorziening en afvalbeheer — het wordt steeds meer een rommel!
37. Meer inzet van bewoners om speeltuinen en groenvoorzieningen schoon te houden
38. Meer politie op straat
39. Nou we ruimen de stoep en straat al op maar de gemeente moet wel haar taak doen
40. Ook fietsen door het park in Epe-Zuid is vaak niet duidelijk aangegeven — betere borden en obstakels en/of cameratoezicht
41. Op elkaar letten, camera's, buurtapps
42. Openbare ruimten buiten beter controleren op afval en ander vuil
43. Plaatsen van bord is weggegooid geld, niemand trekt zich er iets van aan en ik zie ook geen handhaving
44. Politie versterken en optreden
45. Scheiding van tri-politica. Handhavingsverzoeken van omwonenden serieus nemen
46. Scholieren opvoeden dat ze te gast zijn in de wijk, afval meenemen na bezoek supermarkt. En het park niet als schoolplein gebruiken
47. Vaker controle in het park ivm rommel
48. Vaker uitboeren

Patroon 6: Groen en natuur (38)

1. Aan de Vegtelarijweg werden grote bomen gekapt vanwege ziekte. Dit is vast ergens gecommuniceerd maar ik heb het gemist
2. Als straat samen dit onderhouden
3. Àltijd reageren op welk voorstel ook. Als je de Torenweg verlaat naar de Dellenweg, zie je rechts struiken met blad die het verkeer aan de rechterkant slecht zichtbaar maken

4. Andere (grote) losloopgebied creëren. Hoge schutting plaatsen rond stukje hei om wolf te verweren
5. Bedenken van grenzen voor zwijnentoeloop naar bewoonde buurten
6. Beter toezicht op vakkundig onderhouden van bomen en groenstroken
7. De gemeente moet goed registreren wat er in haar gemeente gebeurt. Ik ben in Epe gaan wonen voor de vrijloopgebieden. Ik kan nu niet meer met de honden vrij wandelen
8. Deze ontwikkeling ligt niet op het bordje van de gemeente maar hopelijk krijgen we er een mooi park voor terug
9. Dit begint bij de gemeente — pak dingen aan. De groenvoorzieningen mogen echt beter; bermen gezelliger. Kijk eens naar Heerde, Apeldoorn, Emst, Vaassen
10. Door verbod te krijgen op aanvragen en door toezicht op wat er niet gemeld wordt en door elkaar aan te spreken op belang van groen
11. Een project gestart aan de Wetstraat: in deze buurt speelden problemen waaronder zwerfafval en overvolle groencontainers
12. Er is een bewonerscommissie die samen met de gemeente periodiek een rondje wandelt
13. Er zijn nog veel meer projecten geweest en nog gaande. Het zou fijn zijn als deze ideeën gedeeld zouden worden op één plek
14. Geef biologisch boeren meer ruimte en controle op uitrijden mest en andere regels die grote boeren misbruiken ten koste van gezondheid en natuur
15. Geef de inwoners die dat willen de ruimte en soms het materiaal om het groen zelf te onderhouden en organiseer daar vrijwilligersbijeenkomsten voor
16. Gesloopt openbaar groen niet herstellen na werkzaamheden
17. Gewekte verwachtingen door de gemeente (representatieve aanblik) dienen in de praktijk ook gerealiseerd te worden door voldoende onderhoud groenstroken
18. Ik vind dat er minimaal één losloopgebied voor honden veilig te betreden moet zijn in Epe
19. Informeer mensen waarom dieren bepaalde acties doen en dat je niet bang voor ze hoeft te zijn als je je aan hun regels houdt. Geef voorbeelden van hoe je met alle dieren, dus ook wolven en zwijnen, omgaat
20. Inwoners meer betrekken bij groenonderhoud
21. Meer bloemen
22. Meer inspraak in groenvoorziening en afvalbeheer — het wordt steeds meer een rommel!
23. Meer inzet van bewoners om speeltuinen en groenvoorzieningen schoon te houden
24. Meer soort soundmixshows of meer cultuurerfgoed onder de aandacht brengen. En ook de insectenhotels draag ik een warm hart toe
25. Misschien ideeën inlaten brengen waar het groen moet komen
26. Ook fietsen door het park in Epe-Zuid is vaak niet duidelijk aangegeven — betere borden en cameratoezicht
27. Positief belonen van vergroenen privétuinen
28. Schaf de hondenbelasting weer in en financier hiermee losloopgebieden
29. Stikstof: wees open voor andere invalshoeken en creatieve oplossingen
30. Strenger wolvenbeleid respectievelijk beheer
31. Vaker uitboeren
32. Verhoging veiligheid t.o.v. de wolf

33. Verhoging veiligheid t.o.v. de wolf
34. Voor elke boom die verdwijnt moet er minimaal 1 nieuwe voor terugkomen
35. Voordat er recreatieve gebieden rondom Epe worden afgesloten zou het fijn zijn dit te communiceren met de inwoners
36. Vraag inwoners die hier minimaal 30 jaar in het gebied wonen om advies. Zij weten van de hoed en de rand
37. Thema: er is ook natuur
38. Probeer als gemeente controle te hebben over landbouw/groene landbouw

Patroon 7: Verkeer en veiligheid (30)

1. 30 km in de bebouwde kom handhaven
2. Aanpak overschrijdingen maximumsnelheden door deze racebaan tot luwtegebied te bestemmen; aandacht voor het gevaar van wilde zwijnen in een woongebied
3. Àltijd reageren op welk voorstel ook. Als je de Torenweg verlaat naar de Dellenweg, zie je rechts struiken die het verkeer slecht zichtbaar maken
4. Autovrij centrum
5. Ben al een jaar bezig voor een oplossing. Er wordt toegegeven dat de aanleg van het groenperk niet handig is maar een oplossing komt er niet
6. Beter aan verkeersregels houden
7. Beter toezicht op de rondweg naar Weemehof. Die gasten vliegen zo met de fatbikes voor de auto langs
8. Betere handhaving van wegenverkeerswet
9. De markt Vaassen gevaarlijk met de watergeul en de dorpsstraat met ruwe stenen slecht beloopbaar voor mensen met rollator
10. De snelheid op de doorgaande weg tussen Epe en Emst verlagen van 80 naar 60 km. Er wordt soms 100–120 km/h gereden 's avonds. Erg onveilig!
11. Dergelijk vuurwerk afsteken in woonwijken verbieden — maar hoe gaat de gemeente dit handhaven?
12. Door fietspaden te verbeteren
13. Een beter overleg en uitleg en voorbereiding — niet meerdere malen de wegen opbreken
14. Geen asiel in Epe — kinderen op fatbikes harder aanpakken want ze rijden je letterlijk van de weg
15. Herstel/verbreding/verbetering wegdek Dellenweg
16. Ideeën oppakken. Fietsers vanaf Emst voorrang geven op auto's die linksaf willen richting industrieterrein
17. In de zienswijze heb ik gepleit voor een extra ontsluitingsweg om het verkeer in de kern beter te verdelen
18. Meer vluchtheuvels of obstakels plaatsen op de rondweg
19. Nu al borden plaatsen van max 30 km per uur en een bordje plaatsen dat dit de aanrijroute is voor de nieuwe wijk in Vaassen
20. Probeer je te verplaatsen in de ander. Hoe zou ik het vinden als ik bijna letterlijk omver wordt gereden door een fatbike?
21. Sluit de Vlijtweg aan 1 kant af — het wordt nu als parallelweg gebruikt
22. Snelheid omlaag brengen in het centrum
23. Spiegel bij kruising rondweg en Diepenweg — kruising is onoverzichtelijk
24. Te hoge snelheden Deventerstraat Vaassen
25. Vanuit de gemeente een betere laadvisie waar minder bezwaar op kan komen bij elk verkeersbesluit

26. Weg door stiltegebied (Officiersweg–Koekenbergweg) minder aantrekkelijk maken voor doorgaand verkeer
27. Wegen en fietspaden eerder repareren
28. Zich aan de verkeersregels houden. Letten op medeburgers
29. Zich aangemeld aan de regels houden
30. Zorgvuldig levensgevaarlijke gaten langs de weg aanvullen

Patroon 8: Woningbouw en leefbaarheid wijk (26)

1. Aanpassen aan woonomgeving van geplande bebouwing
2. Beleid maken dat past bij wonen en transparantie over waterbeleid
3. Bewoners laten inzitten in een commissie. Het hele traject, van het begin tot het eind
4. De gemeente Epe schijnt 3 zogenaamde 'gebiedsmanagers' in dienst te hebben. Inwoners in onze wijk hebben nog nooit deze mensen mogen ontmoeten
5. De gemeente laat zich in onze buurt niet zien laat staan dat zij met ontwikkelen bezig zijn
6. De inwoners betrekken bij wat er gebeurt, niet als raad enthousiast zijn over bouw terwijl de omgeving nog niet is ingelicht
7. De permanente bewoning van solitaire recreatiewoningen vrijgeven
8. Met name op huisvesting loopt de transformatie traag door regelgeving
9. Door meer betrokkenheid te creëren. Niet alleen maar ophalen van ideeën — samen ontwikkelen wat nodig is voor deze wijk
10. Een project gestart aan de Wetstraat: een vooruitziende blik op wat een wijk nodig heeft
11. Een park omgeven door woningen is geen feestterrein
12. Een vooruitziende blik — wat is nodig als een nieuwe wijk bewoond gaat worden?
13. Eerst zou het een hotel worden, nu staat er een bord medisch centrum. Allemaal prima, maar wel op de drukke nauwe Molenstraat
14. Gemeente kan beter communiceren wat de gemeente van de stikstofregels vindt en wat zij er aan doet dat het bouwslot op Vaassen komt te vervallen
15. In de zienswijze heb ik gepleit voor een extra ontsluitingsweg — de gemeente en de projectontwikkelaar verschuilen zich achter elkaar
16. Inwoners beter inlichten en zorgen voor meer ruimte om nieuwbouwprojecten heen
17. Laat de mening van de buurt zwaarder meewegen als het om huisvesting gaat. Maatwerk levert beter resultaat
18. Mbt wonen
19. Probleemgezinnen meer verspreiden. Een buurt niet belasten met probleemgezinnen
20. Sloopmelding publiceren en buurt betrekken bij plannen en gevolgen van verkeerstoename
21. We hebben een kultushus in Oene — zorg dat er mensen zijn en dat er ruimte is voor jongeren om daar te hangen
22. Wonen. Het lijkt erop dat er alleen dure appartementen worden gebouwd. Voor sociale woningbouw niet
23. Zou meer willen voor tieners in ons dorp!
24. Zo snel mogelijk met wijken in gesprek om acute problemen op te lossen ZONDER teveel administratieve rompslomp

25. Kloof tussen arm en rijk moet kleiner
26. Vergrijzing neemt toe — laten we ontmoetingsplekken creëren voor ouderen

Patroon 9: Asielopvang en statushouders (25)

1. Armen open zodat mensen zich hier welkom weten
2. Asielopvang blokkeren of sterk beperken, geen voordelen als fatbike, vrije zorg en gratis sporten
3. Beter inlichten. Geen achterkamertjespolitiek meer. Aan de wet houden, en de asielzoekers in het Fletcher per direct uitzetten
4. Bewoners meer betrekken bij plaatsing van immigranten. Samen zoeken naar oplossingen
5. De vluchtelingen/statushouders en hun gezin beter begeleiden in het steeds moeizamer wordende proces van integreren. Er is veel verborgen discriminatie
6. Er is ook veel discriminatie tussen de verschillende mensen, bijvoorbeeld mensen met een migratieachtergrond en nieuwe vluchtelingen/statushouders
7. Er zijn helaas te veel mensen die een AZC boycotten. Dat maakt het samenwerken haast onmogelijk
8. Geef betere voorlichting over asielzoekers en zorg dat ze beter kunnen participeren
9. Geen asiel in Epe — past niet hier in onze gemeente
10. Geen asiel verlenen en de jeugd harder aanpakken
11. Geen asielzoekers in onze gemeente
12. Geen permanente opvang asielzoekers
13. Neem geen besluit op basis van 10 mensen die een AZC zien zitten. Als deze mensen zo solidair zijn kunnen zij zich melden bij het COA
14. Niet zo veel statushouders in een straat/wijk plaatsen
15. Nieuwe inwoners zo snel als mogelijk de culturele verschillen duidelijk te maken
16. Nog meer voorlichting aan inwoners en duidelijk maken dat huisvesting geen problemen hoeft te veroorzaken
17. Oprichten van een raadgevend referendum over AZC, zoals onlangs in Haaksbergen is gedaan
18. Opvang van asielzoekers: geef burgers de ruimte om echt creatief mee te kunnen denken in een open speelveld
19. Probleemgezinnen meer verspreiden. Een buurt niet belasten
20. Regelmatig inloopaanden organiseren met een duidelijk standpunt over de onmacht over het vluchtelingenprobleem
21. Vertel inwoners duidelijk dat een AZC in Epe 50 tot 60 miljoen euro gaat kosten. Wees eerlijk en houd niks achter
22. Vluchtelingen/statushouders bezoeken en luisteren naar hun zorgen. Zij zijn niet gewend zelf naar de gemeente te gaan
23. Voorlichting geven in het Fletcher hotel dat we dat hier zo niet gewend zijn
24. Zorg ervoor dat FVD en Nieuwe Lijn niet in coalitie komen en verleng noodopvang Fletcher
25. Zorg dat de voorzieningen in Epe goed zijn

Patroon 10: Afvalbeheer (22)

1. Afval ondergrondse containers

2. Circulus — klein chemisch afval is moeilijk te vinden. Waarom wordt dat niet ook in Epe aangegeven, zodat je niet met de auto naar Vaassen moet?
3. De Action zorgt voor heel veel zwerfafval — pak de Action aan en laat ze hun troep opruimen
4. De gemeente kan beter Circulus aansturen en de afspraken meenemen in de informatiebrief
5. Door zelf meer te doen of door meldingen te doen waaraan men zich stoort
6. Een project gestart aan de Wetstraat — problemen waaronder zwerfafval en overvolle groencontainers
7. Er is een bewonerscommissie die samen met de gemeente periodiek een rondje wandelt. Maar buurtbewoners worden niet aangesproken op hun rommel
8. Geen afval in de plantenbakken
9. Gewoon direct afvoeren. Stel de regel dat het max 1 week mag blijven liggen
10. Hondenpoep overlast in de Suikerbrink Vaassen
11. Ik vind dat de afvalophaaldiensten als geheel goed werk doen. Toch denk ik dat de tarieven eerlijk moeten zijn
12. Meer brieven in duidelijke maar eenvoudige taal (geen ambtelijk taalgebruik)
13. Meer controle in de straten
14. Meer controle van handhaving op parkeren en van bv bezetten parkeerplaats door camper
15. Meer inleverpunten — per kern tenminste 1
16. Meer inspraak in groenvoorziening en afvalbeheer — het wordt steeds meer een rommel!
17. Meer inzet van bewoners om speeltuinen en groenvoorzieningen schoon te houden
18. Ook papiercontainer openen met pasje
19. Openbare ruimten buiten beter controleren op afval en ander vuil
20. Scholieren opvoeden dat ze te gast zijn in de wijk, afval meenemen na bezoek supermarkt
21. Vaker controle in het park ivm rommel
22. Zodra er bewoning is in een nieuwe wijk zoals aan de Griseeweg wordt er gedurende 3 maanden geen afval opgehaald — erg hinderlijk

Patroon 11: Vergunningverlening (16)

1. Bij een vergunningaanvraag die afgewezen wordt zou het mooi zijn als er iemand van de gemeente met de inwoner samen kijkt naar wat er wél mogelijk is
2. Bij een vergunningaanvraag kijken naar het huis, de omgeving en de wensen van de bewoners — niet één wijk met een andere vergelijken als de woningen uniek zijn
3. De gemeente Epe moet wat minder rigide zijn met regels en goede plannen honoreren
4. De vergunningen moeten hiervoor op de schop
5. Met name op huisvesting loopt de transformatie traag door regelgeving
6. Dit soort voorvallen voorkomen in de vergunningverlening
7. Door ook naar de inwoners te luisteren. De huidige regelgeving wordt per gemeente anders geïnterpreteerd
8. Er waren 2 herzieningsbesluiten noodzakelijk op de woning van onze buren. Dat kan en moet beter

9. Gebruiksvriendelijk app en afspraken nakomen/vast tijdpad afspreken
10. Het zijn de bestaande regels die dit goedkeuren
11. In november een prima gesprek gehad met vergunningverlening evenementen — al heel veel verbeterd
12. Laat de mening van de buurt zwaarder meewegen. Maatwerk levert beter resultaat
13. Makkelijker met vergunningen omgaan. Nu onnodig ingewikkeld. Voor een simpel gat in de muur heb je een omgevingsvergunning nodig
14. Niet zo moeilijk doen en zorgen dat er iets sneller een vergunning wordt afgegeven
15. Regels zijn nodig maar teveel en te ingewikkelde regels zijn onzin. Schrap er eerst maar eens een hele zooi!
16. Wees eerlijk, en doe niet zo moeilijk met al die nutteloze vergunningen. Geef meer ruimte aan mensen en de buurt

Patroon 12: Terugkoppeling na meldingen (10)

1. Als een wethouder een toezegging doet over te verwachten tijdstip van zijn reactie moet hij die toezegging gestand doen. En niet nooit meer iets van zich laten horen
2. Àltijd reageren op welk voorstel ook
3. De ideeën vanuit de samenleving t.a.v. verkeerssituaties en handhaving op overtredingen serieus beoordelen en terugkoppelen
4. Door vaker te reageren op op- en aanmerkingen van de bewoners van Epe en niet alleen te reageren met een nummer en de opmerking vervolgens in de la te deponeren
5. Er ontstaat vaak veel frustratie bij de uitvoer. Op het moment dat je stopt met communiceren voel je je helemaal niet meer gehoord
6. Gemeente Epe moet eerder wat gaan doen met de klachten van haar inwoners
7. Gemeente moet melding maken toegankelijker maken, niet achter DigiD dichtzetten. Terugkoppelen wat er met een melding is gebeurd
8. Informatie, handhaving en terugkoppeling
9. Luisteren naar de inwoners en terugkoppelen indien gewenst
10. "We werken eraan" moet worden: "Over 3 maanden is het opgelost" — projecten moeten een einddatum hebben